

KÚRIA

Bfv.II.312/2015/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év október hó 26. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A család büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a XLIX. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nagykáta Városi Bíróság 8.B.188/2012/16. számú ítéletét és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 14.Bf.233/2013/26. számú ítéletét XLIX. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Nagykáta Városi Bíróság a 2012. november 22. napján kihirdetett ítéletében VI. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett család büntetében [1978. évi IV. törvény – továbbiakban: korábbi Btk. – 318. § (1), (4) bekezdés a) pont] és magánokirat hamisítás vétségében [korábbi Btk. 276. §]. Ezért őt megrovásban részesítette. Kötelezte 3.000,- Ft bűnügyi költség megfizetésére, a Kincstári Vagyoni Igazgatóság magánfél polgári jogi igényének érvényesítését pedig egyéb törvényes útra utasította.

Az ügyész által a büntetés súlyosítása végett, a VI. rendű terhelt és védője által felmentésért bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 2014. április 23. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozott és 2014. május 7. napján kihirdetett 14.Bf.233/2013/26. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet VI. rendű terheltet (akit a másodfokú határozat

XLIX. rendű terheltként tüntetett fel) érintően megváltoztatta. A terhére rótt csalás büntettét a Btk. 373. § (1), (3) bekezdés a) pontja szerint és társtettesként elkövetettként minősítette. Az elsőfokú ítéletet a magánokirat-hamisítás vétségében bűnösséget megállapító részében hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette. Az elsőfokú ítéletnek a polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasító rendelkezését mellőzte. A bűnügyi költség viseléséről hozott rendelkezést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot e körben új eljárásra utasította.

II. XLIX. rendű terhelt védője az első- és a másodfokú ítélet ellen felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontja alapján. Előadta, hogy a büntetőeljárás során beszerzett bizonyítékok alapján a terhelt tevőlegesen mindösszesen 1.600.000,- Ft jogtalan felvételéhez nyújtott segítséget a S házaspár részére. Ezt - egyebek mellett - a Nagykovácsi Városi Ügyészség vádirata, pótvádirata és az elsőfokú ítélet is így tartalmazza. Ehhez képest a másodfokú bíróság törvénysértő módon állapított meg új tényállást a terhelttel szemben, és ezáltal az elsőfokú ítéletben írtnál súlyosabb minősítést azzal, hogy 2.600.000,- Ft kár okozásában való közreműködést rótt a terhére.

Az 1.600.000,- Ft jogtalan kifizetéséhez kapcsolódó cselekvőség mind az elkövetéskori, mind az elbíráláskori Btk. alapján nagyobb kárt okozó csalás büntettének a megállapítására ad alapot, amely három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A másodfokú bíróság a terhelt terhére rótt magánokirat hamisítás vétsége vonatkozásában - figyelembe véve a gyanúsított kihallgatásának időpontját (2003. április 7.) - elévülést állapított meg. Ezen időpontban a terhelt terhére rótt nagyobb kárt okozó csalás büntette vonatkozásában is ugyanezt kellett volna tennie, így bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

A Legfőbb Ügyészség a Bf.406/2015/1. számú átiratában azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt és az első-, valamint másodfokú ítéleteket hatályában tartsa fenn. Álláspontja szerint az eljárás során beszerzett bizonyítékok alapján megállapítható, hogy XLIX. rendű terhelt a valótlán adatokat tartalmazó feljegyzést az elvégzett munkák készültségi fokára vonatkozóan benyújtotta az OTP-hez. Ennek alapján a pénzügyintézet S P és S P-né részére két részletben mindösszesen 2.600.000,- Ft-ot utalt ki, amely összeget a jogerős ítélet is ekként tartalmaz, ezáltal az tekintendő irányadónak a felülvizsgálati eljárásban a Be. 423. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel.

Rámutatott továbbá a Legfőbb Ügyészség arra is, hogy a nyomozás

elrendelésének, a terhelt gyanúsítottkénti kihallgatásának, illetőleg a vádemelésnek az időpontjára figyelemmel a terhelt cselekményeinek a büntethetősége nem évült el. Az elkövetéskor hatályban volt korábbi Btk. 33. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében ugyanis mindkét cselekmény büntethetősége három év alatt évült el, amely időt a nyomozás elrendelése mind az elkövetéskori, mind az elbíráláskori Btk. idevonatkozó rendelkezései értelmében félbeszakította. Ezáltal sem az elkövetéskor jelentős kárt okozó csalásnak, sem pedig az elbíráláskor nagyobb kárt okozó csalásnak minősített vagyon elleni bűncselekmény büntethetősége nem évült el a vádemelés előtt és azt követően sem. Ebből viszont az is következik, hogy a másodfokú bíróság tévesen, de már nem orvosolhatóan állapította meg a terhelt terhére rótt magánokirat hamisítás vétségének az elévülését.

III. A Kúria azt állapította meg, hogy XLIX. rendű terhelt védőjének a felülvizsgálati indítványa nem alapos.

1.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozatban megállapított tényállás nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényálláshoz kötöttség folytán a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A Kúria ebből kiindulva előljáróban arra mutat rá, hogy a védő állításától eltérően sem a Nagykáti Városi Ügyészség pótvádirata, sem pedig az elsőfokú bíróság ítélete nem csupán 1.600.000,- Ft kár okozásában való tevőleges segítségnyújtást rótt XLIX. rendű terhelt terhére, amelyet a másodfokú bíróság helytelenül - bizonyítás lefolytatása nélkül - 2.600.000,- Ft-ra módosított.

A Nagykáti Városi Ügyészség 2003. november 7. napján kelt pótvádirata a - terheltet érintő - 2. oldalának második bekezdésében nem vitásan 1.600.000,- Ft-os összeg szerepel, mint amit az OTP S P és S P-né részére XLIX. rendű terhelt szándékos segítségnyújtása mellett, az általa kiállított valótlán helyszíni

szemlééről készült jegyzőkönyv alapján kiutalt. A pótvádirat 1. oldalának második bekezdésében részletezettekre figyelemmel azonban ez éppen olyan nyilvánvaló elírási hiba volt, mint amilyent a Nagykáta Városi Bíróság 8.B.188/2012/16. számú ítélete 21. oldalának negyedik bekezdése tartalmaz.

A Nagykáta Városi Ügyészség B.1308/2013/11-II. számú pótvádiratának tényállásában az szerepel, hogy 1999. november 15. napján a helyszínelést XLIX. rendű terhelt elvégezte, melynek során valótlánul megállapította, hogy az ingatlanon elvégzett munkák értéke 3.600.000,- Ft, az építkezés készültségi foka pedig 60 %-os. Erről a valótlán adatokat tartalmazó helyszíni szemlééről készült feljegyzést pedig a terhelt benyújtotta az OTP-hez, amelynek eredményeképpen első alkalommal 1999. december 13. napján 1.600.000,- Ft-ot, majd ezt követően 1999. december 23. napján további 1.000.000,- Ft-ot utalt ki a pénzintézet S P és S P-né részére, amely ezáltal valójában mindösszesen 2.600.000,- Ft volt.

Nem vitás, hogy az elsőfokú ítélet is tartalmaz elírást, tekintettel arra, hogy az ítélet 20. oldalának utolsó bekezdése, illetőleg 21. oldalának negyedik bekezdése között az elsőfokú bíróság a pótvádirat tényállásával egyezően állapította meg az ítéleti tényállásban a XLIX. rendű terhelt terhére rótt cselekményt. Ebből következően a pótvádiratban szereplő - és néhány bekezdéssel korábban részletezett - időpontok és összegek ugyanolyan módon kerültek rögzítésre az elsőfokú ítéletben.

A másodfokú bíróság a nyilvánvaló elírási hibát észlelve az elsőfokú ítéletet e vonatkozásában kijavította és helyesen 2.600.000,- Ft kár okozását állapította meg. A kijavításhoz nem volt szükség bizonyítás lefolytatására, hiszen az ítélet néhány bekezdéssel korábban részletezte a terhelt cselekményét, amely alapján kétség nélkül rögzíthetővé vált, hogy a pótvádirat 2. oldalának második bekezdésében és ezáltal az elsőfokú ítélet 21. oldalának negyedik bekezdésében szereplő 1.600.000,- Ft-os összeg tévesen került feltüntetésre, mert az valójában 2.600.000,- Ft volt. Az elsőfokú ítélet tényállása tehát ezzel a kiegészítéssel vált jogerőssé.

Észlelte ugyanakkor a Kúria azt is, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletének rendelkező részében (lásd annak 3. oldalán) a XLIX. rendű terhelt terhére rótt bűnsegédként elkövetett csalás büntettét a korábbi Btk. 318. § (1) és (4) bekezdés a) pontja szerint minősítette. Ezzel egyidejűleg az elsőfokú ítélet 27. oldalának utolsó bekezdésében összegzésként megállapítva azt rögzítette, hogy a terhelt az építtetőknak segítséget nyújtva és a sértettet tévedésbe ejtve kárt okozott, amellyel a Btk. 318. § (1) és (5) bekezdés a) pontja szerinti csalás büntettét követte el a Btk. 21. § (2) bekezdése szerinti bűnsegédként.

A két minősítés nyilvánvalóan eltérő. Az eltérést azonban a másodfokú bíróság feloldotta, miután megállapította, hogy XLIX. rendű terhelt közreműködésével S P és S P-né részére mindösszesen 2.600.000,- Ft kifizetésére került sor, amelyre figyelemmel az elkövetéskor hatályban volt korábbi Btk. 318. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, az (5) bekezdésének a) pontja szerint minősülő bűncselekmény állapítható meg, figyelemmel a 138/A. § b) pontjára is, amely szerint jelentős a kár, ha a 2.000.000,- Ft-ot meghaladja.

Ezt a nyilvánvaló elírást éppúgy ki kellett volna javítani a másodfokú eljárásban, mint az okozott kár összegét, de a másodfokú bíróság az időközben hatályba lépett 2012. évi C. törvényt (új Btk.) alkalmazta és annak figyelembe vételével módosította az elsőfokú ítélet szerinti minősítést. A másodfokú bíróság éppen azért alkalmazta az új törvényt, mert a korábbi Btk. 318. §-a (5) bekezdésének a) pontjában büntetni rendelt (jelentős kárt okozó) csalás büntetét egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegette a törvény, míg az új Btk. alapján az ugyanekkora összegű kárt okozó cselekmény már csupán nagyobb kárt okozó csalásnak minősül, miután a Btk. 459. § (6) bekezdésének b) pontja értelmében az 500.000-ot meghaladó de az 5.000.000,- Ft-ot meg nem haladó kár minősül nagyobb kárnak. Ennek megfelelően ugyanezen cselekmény az elbíráláskor hatályos Btk. alapján már csupán három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Kúria azt állapította meg, hogy a másodfokú bíróság helyesen módosította az elsőfokú ítéletben szereplő minősítést, mivel az új büntető törvény rendelkezései a terheltre nézve kedvezőbbek voltak.

2.

A Kúria a felülvizsgálati indítványnak a terhelt terhére rótt csalás elévülésével kapcsolatos érveit sem találta helytállóak.

A korábbi Btk. 33. § (1) bekezdésének b) pontja értelmében a büntethetőség a bűncselekmény büntetési tételének felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével évül el. Az elsőfokú bíróság által - nem a rendelkező részben, hanem az indoklásban feltüntetett helyes minősítés alapján - a LXIX. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekmény elévülési ideje öt év volt.

A másodfokú ítélet meghozatalakor hatályban lévő Btk. 26. §-ának (1) bekezdése viszont már akként rendelkezik, hogy a büntethetőség a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább 5 év elteltével évül el. A terhelt terhére megállapított csalás büntethetősége tehát mind az elkövetéskor, mind az elbíráláskor hatályos büntető törvény szerint egyaránt öt év elteltével évült el.

Helyesen utalt a Legfőbb Ügyészség arra, hogy az eljárás során végrehajtott és a terhelt büntetőjogi felelősségének a megállapítására irányuló egyes eljárási cselekmények mindig az elévülési időn belül történtek. Lényegében mindkét Btk. egyezően rendelkezik arról, hogy az elévülést félbeszakítják a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak az elkövetővel szemben a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekményei, és a félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik.

A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint az elkövetés időpontja 1999. november 15. napja volt. A nyomozás elrendelésére - akkor még ismeretlen tettes ellen - 2000. július 17. napján került sor.

A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a bűncselekmények elévülését csak azok az ügy előre vitelét célzó, tehát érdemi, eljárási cselekmények szakítják félbe, amelyek ténybeli alapja azonos az utóbb vád tárgyává tett cselekmény ténybeli alapjával, illetve amelyek meghatározott személy - a későbbi terhelt - ellen a terhére rótt tények bekövetkezésében és előidézésében játszott szerepének tisztázására irányulnak. Az ilyen eljárási cselekmények következményeként az elévülés attól függetlenül félbeszakad, hogy a büntetőeljárás megindítására az akkor még ismeretlen személy vagy már eleve ismert személy ellen került sor, illetve hogy a későbbi vádlottal szemben a bűncselekmény megalapozott gyanújának közlése, azaz gyanúsítottkénti kihallgatása megtörtént-e [BH 2004.69.]. Mindemellett XLIX. rendű terhelt tanúkénti kihallgatására 2000. augusztus 2. napján, míg a csalás és magánokirat-hamisítás miatti gyanúsítottkénti kihallgatására 2003. április 7. napján, tehát a nyomozás elrendelését követő három éven belül került sor. Ezt követően pedig 2003. október 7. napján emelt ellene vádat a Nagykovácsi Városi Ügyészség.

Mindezek alapján - az öt éves elévülési időre figyelemmel - az állapítható meg, hogy a XLIX. rendű terhelt terhére megállapított csalás büntette kapcsán az elévülés nem következett be, miután a büntetőjogi felelősségének megállapítására irányuló - fentiekben részletezett - büntetőeljárási cselekmények az elévülést félbeszakították.

Megjegyzi egyúttal a Kúria - egyetértve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával -, hogy a másodfokú bíróság tévesen állapította meg a terhelt terhére rótt másik bűncselekmény, azaz a magánokirat-hamisítás vétségének az elévülését és ezért tévesen szüntette meg az ellene e bűncselekmény miatt indított büntetőeljárást, miután ez utóbbi bűncselekménnyel összefüggésben is 2003. április 7. napján került sor XLIX. rendű terhelt gyanúsítottkénti felelősségre vonására.

A korábbi Btk. 276. §-ában büntetni rendelt magánokirat-hamisítás vétsége egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel volt büntetendő, ezáltal a fentiekben részletezett három éves elévülési idő - a nyomozás elrendelésének dátumához igazodóan - 2003. július 17. napján következett volna be. Az ezt megelőzően fogatosított gyanúsítottkénti kihallgatása tehát e bűncselekmény tekintetében is megszakította az elévülést.

A kifejtettekre figyelemmel sem a csalás büntette, sem a magánokirat hamisítás vétsége vonatkozásában nem következett be a büntethetőség elévülése.

A Kúria mindezek alapján - miután a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból lefolytatott vizsgálata eredményeként az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróságok eljárásában a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjának körébe tartozó eljárási szabálysértést nem észlelt - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt és a megtámadott határozatokat - a Be. 426. § alapján - hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten vagy a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti [Be. 421. (3) bekezdés].

Budapest, 2015. október 26.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Németh Zoltán s.k. előadó bíró , Dr. Feleky István s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
SzP